

*Trì giới là gốc
Tịnh độ là nơi quay về
Quán tâm là trọng yếu
Bạt lành là chốn nương tựa*

SA-DI THẬP GIỚI OAI NGHI LỤC YẾU

Tập 23

Chủ giảng: Pháp sư Định Hoàng

Thời gian: 27/7/2016

Địa điểm: Chùa Giác Nguyên, Thành phố Sán Vĩ

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lưu

Kính chào chư vị đại đức tỳ-kheo, chư vị sa-di, cư sĩ và các bậc thiện tri thức đang xem trực tiếp tôn kính! Chúc mọi người buổi chiều tốt lành!

Mời mở sách, mở đến môn thứ hai trong môn oai nghi là “hầu thầy”. Trong môn oai nghi thì nội dung chương này là dài nhất, tổng cộng có 30 điều. Vì sao đại sư Ngẫu Ích biên soạn nội dung môn này tường tận như vậy? Chương này giống với [một chương] trong Luật Tứ Phần Hành Sự Sao, bộ đầu tiên trong Nam Sơn Tam Đại Bộ của luật tổ Đạo Tuyên, có riêng một chương, trong 30 chương đặc biệt dùng độ dài của một chương, là “chương thứ chín: chương sư tư tương nhiếp”, cũng có dụng ý như vậy. Bởi vì Phật pháp là sư đạo, là giáo dục, trong giáo dục thầy trò, cũng tức là giữa thầy và trò nhiếp thọ lẫn nhau, đôi bên hòa hợp thành một thể, đây là máu chốt để truyền thừa đạo pháp. Do đó, người làm đệ tử thật sự muốn thành tựu trong Phật pháp thì nhất định phải tôn sư trọng đạo, cho nên phải học tập làm sao để phụng sự sư trưởng. Bởi vì tôn sư trọng đạo không phải là một câu nói trên cửa miệng, mà cần phải áp dụng trong các hành vi thường ngày. Nếu chúng ta không biết hầu thầy thế nào thì không cách gì ngậm khế hợp với sư trưởng được, gọi là thầy trò hợp đạo. Không có sự ngậm khế hợp này thì đạo đó không cách gì truyền thừa được. Cho nên, đối với đệ tử học pháp mà nói thì nhất định phải chăm chỉ học môn hầu thầy này. Điều này không chỉ sa-di phải học, mà ngay đến tỳ-kheo cũng phải học, nếu không thì tại sao luật tổ Đạo Tuyên phải đặc biệt dùng nguyên cả một chương trong Hành Sự Sao để chuyên nói về “sư tư tương nhiếp”. Đây là một nội dung quan trọng của trì giới.

Bởi vì cái gọi là giới, trong kinh Phạm Võng nói rất rõ ràng: “hiếu gọi là giới”. Thế nào gọi là hiếu? Chính là hiếu thuận cha mẹ, sư tăng, tam bảo. Ở nhà có thể hiếu thuận cha mẹ, làm sao để tận hiếu? Bạn phải làm được Đệ Tử Quy mới gọi là tận hiếu, không phải nói bản thân tôi cảm thấy có tâm hiếu là được rồi, nhưng mỗi điều trong Đệ Tử Quy đều không làm thì đó là giả, hữu danh vô thực. Vào trong cửa Phật, đặc biệt xuất gia rồi thì phải hiếu dưỡng sư tăng, tam bảo. Sư tăng là chuyên chỉ hòa thượng, a-xà-lê truyền pháp, truyền giới cho chúng ta. Bởi vì phía sau nói đến tam bảo, trong tam bảo cũng có tăng bảo. Tăng bảo chính là nói đại sa-môn, chính là môn đầu tiên nói “kính đại sa-môn” trong môn oai nghi. Đây là hiếu dưỡng tam bảo. Hiếu dưỡng Phật bảo là đối với tượng Phật trụ trì, chúng ta phải hết mực cung kính, không được [có thái độ] tùy tiện ở trước Phật, ở trước tượng Phật phải giống như Phật thật ở trước mặt chúng ta vậy, đối với pháp bảo cũng phải cung kính. Nếu tay bẩn thì phải rửa sạch sẽ mới được sờ vào pháp bảo. Cung kính đối với tăng bảo chính là điều được nói trong môn “kính đại sa-môn” ở phía trước. Cho nên sư tăng, tam bảo, sư tăng này có khác với tăng bảo trong tam bảo, là chuyên chỉ thân giáo sư, thầy mô phạm dạy dỗ, truyền pháp, truyền giới cho chúng ta. Ở đây nói “hầu thầy” tức là đặc biệt nói cung kính, phụng sự đối với thân giáo sư, thầy mô phạm, thầy dạy dỗ chúng ta.

Đương nhiên những nội dung này thông với pháp thế xuất thế gian, phù hợp trong cửa Phật, mà cũng phù hợp với thế gian. Khi Phật pháp chưa truyền đến Trung Quốc, người thời xưa, như đệ tử Khổng môn cũng biết phụng sự sư trưởng như thế nào. Đệ Tử Quy bao gồm cả việc phụng sự sư trưởng, cho nên vì sao gọi là Đệ Tử Quy mà không gọi là “Nhân Tử Quy”, đệ tử chính là học trò, là nói đệ tử Khổng môn, đệ tử Khổng môn phải học hiếu thân tôn sư. “Nhập tắc hiếu, xuất tắc lễ”, đạo lễ chính là sự mở rộng của đạo hiếu, bao gồm cả tôn kính trưởng bối, tôn kính sư trưởng, dùng tâm hiếu thuận cha mẹ để hiếu thuận sư trưởng, đây gọi là hiếu lễ. Đương nhiên cũng bao gồm kính thuận với cả bậc đàn anh, đồng học lớn tuổi của chúng ta, “*anh em thuận, hiếu trong đó*”. Ở nhà anh em hòa thuận thì chính là hiếu kính đối với cha mẹ. Trong đạo tràng, đồng tu đạo hữu hòa thuận chính là hiếu kính đối với sư trưởng, bất hòa thì chính là bất hiếu, bạn không hòa hợp được với đoàn thể này, với người điều khởi mâu thuẫn, xung đột, đối lập, bạn nói bạn tận hiếu thì đó là giả. Cho nên, Đệ Tử Quy và môn oai nghi của sa-di cùng tham khảo lẫn nhau để

học tập là điều vô cùng cần thiết. Đây là một nội dung quan trọng trong việc học tập giới luật của chúng ta. Tương lai sau này chúng tôi cũng sẽ giảng đến Tam Đại Bộ, giảng đến “chương thứ chín: chương sư tư tương nhiếp” trong Hành Sự Sao, cũng sẽ giảng đến. Đó là chuyên dành cho tỳ-kheo, tỳ-kheo phải phụng sự những sư trưởng như hòa thượng, a-xà-lê của họ như thế nào.

Chúng ta xem điều thứ nhất:

“Phải dậy sớm, muốn vào phòng thầy, trước tiên phải búng tay ba lần”.

Dậy sớm đối với một người tu hành mà nói là điều vô cùng cần thiết. Chẳng những người tu đạo chúng ta vì liễu sanh tử, thành Phật đạo phải dũng mãnh tinh tấn, trân quý thọ mạng, mà ngay đến người thế gian, người có chí khí, có chí tiến thủ đều sẽ kiên trì dậy sớm. Trước đây, tiên sinh Tăng Quốc Phiên triều nhà Thanh đặc biệt nhấn mạnh con cháu trong gia tộc phải dậy sớm, nếu con cháu trong gia tộc dậy trễ, dậy trễ chính là dậy muộn, trời sáng rồi mà vẫn chưa dậy thì đây là tướng gia đình suy bại; ngược lại mà nói, dậy sớm chính là tướng gia đình hưng vượng. Người xuất gia chúng ta nếu không thể dậy sớm thì làm sao có thể hưng thịnh Phật pháp cho được? Hành nghi của chúng ta sao còn có thể khiến đại chúng sanh khởi tâm cung kính được?

Trong Chu Tử Trị Gia Cách Ngôn nói: *“Hưng sáng liền thức dậy, vẩy nước quét sân thêm, trong ngoài phải gọn sạch; đêm đến khi đi ngủ, việc đóng khóa cửa nhà, phải tự mình kiểm tra”*. Đây là hai điều đầu tiên trong việc trị gia. Thứ nhất là phải dậy sớm, thức dậy phải vẩy nước quét dọn sân thêm, trong và ngoài nhà đều quét dọn sạch sẽ. Đạo tràng chúng ta thức dậy, lên khóa sáng, dùng trai xong thì phải đi chấp tác, quét dọn vệ sinh, nhà cửa đều có thể sạch sẽ thì nhà này có tướng nề nếp ngăn nắp. Đạo tràng sạch sẽ mới thể hiện ra sự thanh tịnh trang nghiêm. Nếu nhà cửa của chúng ta, tức là phòng ở, liêu phòng nếu không sạch sẽ, đều lộn xộn thì chứng tỏ tâm chúng ta chính là lộn xộn, không sạch sẽ, bởi vì cảnh chuyển theo tâm, bạn có tâm này thì nhất định có cái cảnh này. Cảnh giới của bạn là tạp loạn, dơ bẩn thì chứng tỏ tâm của bạn là tạp loạn, dơ bẩn. Bản thân bạn cũng không cách nào khiến mình thanh tịnh, trang nghiêm thì bạn làm sao có thể độ chúng sanh được? Như người xưa nói: “Nhà cửa còn không quét, làm sao quét thiên hạ”. Ngay cả căn phòng của bạn cũng không quét dọn, rất nhiều bụi bặm, rất bẩn, rất tạp loạn, bạn nói bạn có thể đi bình thiên hạ, trị quốc bình thiên hạ đó là giả.

Một người có thể thành tựu hay không, thường thì có thể nhìn ra được từ những việc nhỏ nhất trong cuộc sống của họ. Những việc nhỏ nhất này đều phải dưỡng thành từ nhỏ. Nếu khi nhỏ chúng ta không xây tốt nền tảng, vậy xuất gia rồi thì phải nhanh chóng bỏ túc khóa học này, phải nghiêm túc mà học, hết lòng mà làm, phải cẩn thận tỉ mỉ, không được qua loa cầu thả. Bạn nghĩ xem, bạn tu hành hy vọng đạt được tâm thanh tịnh, bạn bước vào liêu phòng của mình, vừa nhìn thì thấy khắp nơi bừa bộn, một bãi lộn xộn, vậy tâm thanh tịnh của bạn từ đâu mà có? Sách trên bàn lộn xộn một đống, quần áo chất đống ở đó cũng không xếp, cũng không biết bao nhiêu ngày rồi, tất vớ vút lung tung, như vậy chẳng những đời này không đạt được tâm thanh tịnh, mà tương lai đọa đường ác thì đều đầu thai vào trong thân thể các loài động vật sống dơ bẩn như chó, heo. Đây đều là đồng loại thì cảm ứng lẫn nhau, do đó cần phải dậy sớm.

Đệ Tử Quy cũng nói “*sáng dậy sớm, tối ngủ trễ, già mau tới, quý thời gian*”. Một người buổi sáng dậy sớm thì đầu óc sẽ tỉnh táo, không hỗn loạn. Buổi sáng chúng ta đều lên khóa sáng, kỳ thực thời gian đánh bản đều không sớm, đánh bản lúc 4h25’. Thời gian này so với tông lâm thông thường thời xưa muộn hơn một tiếng, 5h lên chánh điện, muộn nhất là nghe thấy tiếng đánh bản thì nhất định phải dậy. Kỳ thực nên dậy sớm hơn lúc đánh bản, bạn muốn dụng công, buổi sáng thức dậy chính là lúc dụng công, lúc đó an tĩnh nhất. Bạn muốn học thuộc giới cũng được, muốn niệm Phật cũng được, đây đều là thời gian tốt nhất, đầu óc tỉnh táo nhất, hơn nữa dậy sớm có thể thông thả ung dung. Nếu nghe thấy tiếng bản vẫn không dậy, tiếng chuông đã gõ đến hồi thứ ba, bắt đầu đánh trống rồi, lúc này bạn mới bật dậy như cá chép vượt long môn, vậy thì lúc đó sẽ bấn loạn lên, y phục chần chẫn mặc xộc xệch, thậm chí có thể không tìm thấy áo cà-sa ở đâu, khi mở cửa thì nhất định dùng lực rất mạnh, mở cửa “rầm” một cái, sau đó lại đóng cửa “rầm” một cái, rồi chạy lên đại điện. Bạn xem, bạn vừa dậy muộn là toàn bộ đều loạn lên, cho nên “oai nghi điềm đạm trang nghiêm” thì trước hết phải dậy sớm, “bất cứ việc gì cần phải chuẩn bị trước thì mới thành công”, bạn chuẩn bị sớm một chút thì tự nhiên bạn sẽ không vội vàng.

Ở đây nói “muốn vào phòng thầy, trước tiên phải búng tay ba lần”. Thông thường như đạo tràng chúng ta, buổi sáng sau khi thức dậy thì sẽ lên khóa sớm, thời khóa sáng một giờ đồng hồ. Tương đối mà nói thì thời gian này đã hơi muộn rồi. Theo đạo lý mà nói, Phật nói với chúng ta phải ngủ lúc giữa đêm, 6h chiều đến 10h là thuộc về đầu đêm, lúc này không thể ngủ. Thời gian ngủ là giữa đêm 10h đến 2h

sáng, ngủ 4 tiếng, sau 2h thì có thể dậy. Bạn cảm thấy thật sự không đề khởi được tinh thần thì nhiều nhất là ngủ thêm một tiếng nữa, 3h cũng nên dậy rồi, không được nữa thì 4h cũng phải dậy rồi. Như thế là đã thấp hơn so với tiêu chuẩn của người xưa.

Trước đây, đệ tử phải dậy sớm hơn sư trưởng một chút, vì sao vậy? Bởi vì phải phụng sự sư trưởng, do trước đây trong phòng không có nhà vệ sinh, phải ra ngoài sân để rửa mặt súc miệng. Nếu sư trưởng tương đối lớn tuổi, thân thể đi lại không thuận tiện, bên ngoài trời lại tối đen, vậy đệ tử nên làm thế nào? Trước tiên, chuẩn bị sẵn khăn rửa mặt, đồ rửa mặt súc miệng, sau đó ước chừng khi sư trưởng sắp dậy thì gõ cửa vào phòng dâng nước và những đồ dùng để rửa mặt, súc miệng, cho nên sắp bước vào phòng sư trưởng phải búng tay ba lần trước. Từ đây có thể thấy, sư trưởng không ngủ cùng phòng với các đệ tử. Trong giới tỳ-kheo cũng nói tỳ-kheo không được ở cùng người chưa thọ giới cụ túc ba đêm, có duyên sự có thể ở cùng một đêm, hai đêm, đến đêm thứ ba nhiều nhất là trước khi minh tướng đêm ngày thứ ba chưa xuất hiện thì phải rời khỏi. Nếu minh tướng vừa xuất hiện thì tỳ-kheo đó sẽ phạm giới, phạm ở chương thứ ba, cho nên các đệ tử không ở cùng một phòng với sư trưởng chủ yếu chính là sẽ không dẫn đến việc lâu ngày sinh ngạo mạn. Mọi người ở cùng nhau lâu ngày, sinh hoạt thường ngày đều ở cùng nhau, dần dần sẽ không có tâm cung kính đối với sư trưởng nữa. Đây là một cách bảo hộ tâm cung kính của đệ tử. Việc này đối với tỳ-kheo cũng là một loại cung kính, bảo hộ tâm cung kính của sa-di.

Sa-di chuẩn bị sẵn những đồ dùng này, sắp bước vào phòng sư trưởng phải búng ngón tay ba lần trước, hoặc gõ cửa ba tiếng cũng được. Vì sao phải búng ngón tay ba lần trước, hoặc gõ cửa nhẹ ba tiếng như vậy? Bởi vì không biết sư trưởng ở trong có tiện hay không. Nếu bạn căn bản đều không thông báo trước cho sư trưởng mà trực tiếp mở cửa đi vào, có thể sư trưởng đang thay y phục liền bị bạn đứng lúc nhìn thấy, hoặc sư trưởng đang ngồi thiền, đang nhập định sắp được niệm Phật tam-muội rồi, đột nhiên bị bạn làm kinh động, công phu liền bị gián đoạn, cho nên trước tiên phải gõ cửa nhẹ hoặc búng tay ba lần, nghe xem động tịnh của sư trưởng. Thông thường sư trưởng sẽ nói: “mời vào”, lúc này bạn mới mở cửa bước vào, không được khinh suất, không được tùy tiện. Trong Đệ Tử Quy nói “sắp vào nhà, cất tiếng lớn” cũng là như vậy, bạn muốn vào phòng này thì bạn phải thông báo trước, đánh tiếng, gõ ba cái, hoặc bên trong không có động tịnh thì có thể gọi thêm một tiếng “sư phụ”,

bên trong vẫn không có động tĩnh thì bạn hãy rời đi, đừng cứ đứng gõ mãi, đáng vẻ như rất hồi thúc người vậy. Câu thứ hai:

“Sắp sửa đủ cành dương, nước rửa, dăng áo giầy, gấp chăn, lau dọn giường chiếu, quét nhà, thêm nước rửa”.

“*Sắp sửa đủ*” là chuẩn bị đủ, chuẩn bị sẵn. “*Cành dương*” là thứ mà người xưa dùng để đánh răng, tức là nhai cành dương. Cành dương có công dụng làm sạch răng, hiện nay đều dùng kem đánh răng, bàn chải đánh răng, không dùng cách nhai cành dương nữa. “*Nước rửa*” tức là nước rửa mặt, rửa tay, lấy một chiếc chậu rửa mặt đựng nước rồi bung vào phòng để sư trưởng rửa mặt súc miệng. “*Dăng áo giầy*”, tức là đưa y phục cho sư trưởng, và cả giầy nữa. Ví dụ sư trưởng đang tọa thiền, lúc này cũng đến giờ phải lên thời khóa sáng rồi, bạn vào phòng trước tiên để sư trưởng rửa mặt súc miệng, sau khi rửa xong, bạn đưa y phục, ví dụ đưa áo hải thanh cho sư trưởng, còn cả cà-sa để sư trưởng đắp, cũng đưa giầy để sư trưởng đi v.v., đây là những việc làm phụng sự sư trưởng. “*Gấp chăn*”, giúp sư trưởng gấp gọn chăn trên giường lại. “*Lau dọn giường chiếu*”, tức là lấy khăn lau những chỗ nằm, ngồi ở trên giường, nếu có bụi thì lau đi, tức là trong ngoài phải sạch sẽ. Còn có “*quét nhà*”, giúp sư trưởng quét dọn nền nhà sạch sẽ. “*Thêm nước rửa*”, nếu nước bung vào không đủ thì vẫn cần lấy thêm, “ích” nghĩa là bổ sung thêm, vậy bạn hãy nhanh chóng đi lấy thêm.

Trong Đệ Tử Quy nói: “*Phòng ốc sạch, vách tường sạch, bàn ghế sạch, bút nghiên ngay*”. Chẳng những phòng ốc của chính chúng ta đều rất sạch sẽ, mà vách tường cũng rất sạch sẽ, đừng để trên tường có rất nhiều mạng nhện, mà cũng chẳng quét dọn, vừa nhìn thì giống như căn phòng đã nhiều năm nhiều tháng không có người ở vậy. Bàn sách, bàn trà nhỏ, bàn làm việc đều phải sạch sẽ, bút, nghiên, sách vở sắp đặt đều rất gọn gàng sạch sẽ, rất đoan nghiêm, cũng phải giúp sư trưởng dọn dẹp phòng ốc như vậy. Bởi vì có khi sư trưởng tương đối bận, thời gian quét dọn tương đối ít, chúng ta là đệ tử nên chủ động giúp đỡ sư trưởng làm những việc này. Tiếp theo đoạn thứ ba:

“Thầy đi chưa về thì không được rời khỏi phòng”.

Đây là nói nếu sư trưởng có việc ra ngoài vẫn chưa quay lại, lúc này bởi vì bạn ở trong phòng thì phải ở lại đợi. Bởi vì sư trưởng chắc chắn tạm thời có việc ra ngoài, nếu chúng ta rời khỏi, phòng không có người, có thể sư trưởng không mang theo chìa khóa, sau khi bạn ra ngoài, phòng không có ai, nhờ may có người vào lấy đồ đi thì

không hay, hoặc nếu bạn khóa cửa phòng lại, sư trưởng quay về không có chìa khóa mở cửa, vậy cũng rất bất tiện. Đây chính là những việc nhỏ nhất thể hiện sự quan tâm, chăm sóc tinh tế của chúng ta đối với sư trưởng. Tiếp theo thứ 4:

“Nếu có lỗi, hòa thượng, a-xà-lê rắn dạy thì không được cãi lại”.

“Quá” chính là lỗi lầm, chúng ta là đệ tử, nếu có lỗi lầm, ở đây nói sư trưởng là hòa thượng và a-xà-lê. Hòa thượng chính là thân giáo sư của chúng ta, nghĩa là họ đích thân dạy dỗ chúng ta. Ở trong trường đại học thì giống như thầy hướng dẫn của chúng ta, ở trong trường học họ là hiệu trưởng, hoặc một vị sư trưởng đích thân chỉ dạy chúng ta. Ở trong tự viện, như hòa thượng trụ trì thì giống như hiệu trưởng vậy. Nếu hiệu trưởng dạy bảo học trò thì học trò đương nhiên phải cung kính lắng nghe. Hòa thượng còn có những ai? Hòa thượng thủ tọa, là người phụ trách giáo vụ, phụ trách xây dựng phong khí học tập, đạo phong, còn có hòa thượng truyền giới, hòa thượng truyền pháp. A-xà-lê chính là người phối hợp với hòa thượng để dạy bảo. Như khi truyền giới, giới sa-di cần hai tỳ-kheo đến truyền, một người làm hòa thượng, một người làm a-xà-lê. A-xà-lê chính là thầy mô phạm dạy bảo chúng ta những quy củ này. Truyền giới tỳ-kheo, ngoài hòa thượng đắc giới ra còn có hai vị a-xà-lê nữa, một người là a-xà-lê yết-ma, một người là a-xà-lê giáo thọ, gọi là “tam sư”, còn có “thất chứng”, bảy vị thầy chứng minh, họ gọi là a-xà-lê chứng minh. Những người này đều là sư trưởng của chúng ta, nếu họ dạy bảo, thậm chí trách mắng chúng ta thì chúng ta nên cúi đầu cung kính tiếp nhận dạy bảo, “không được cãi lại”. Cãi lại tức là không tiếp nhận những lời dạy dỗ này, hoặc bản thân xảo biện, hoặc vì bào chữa cho mình mà đùn đẩy trách nhiệm, thậm chí rất không phục, sanh tâm oán hận nói một số lời khó nghe, như thế đều là sai lầm. Đối với sự dạy dỗ của sư trưởng, chúng ta cần mang tâm hổ thẹn, tâm cảm ơn để tiếp nhận. Bởi vì sư trưởng có trách nhiệm dạy dỗ chúng ta, thấy chúng ta có lỗi lầm, sư trưởng nói thẳng, chỉ ra cho chúng ta thì mới có thể giúp chúng ta tiến bộ. Dù sư trưởng nói sai cho chúng ta thì chúng ta cũng không nên cảm thấy rất oan ức, cũng phải trong nghịch cảnh mà nhẫn được, “có lỗi mau sửa đổi, không có gắng tốt hơn”, làm sao có thể sanh tâm bất bình, thậm chí oán hận cho được? Vậy sẽ không cách gì hòa hợp với sư trưởng được, sẽ không làm được “ý hòa đồng duyệt”. Cho nên, trong tâm giữa thầy và trò hòa hợp là điều vô cùng quan trọng.

Ví dụ nói những lời thô lỗ, hủy báng sư trưởng thì sẽ tạo tội nghiệp rất nặng. Trong kinh Thiện Cung Kính nói: “*Hủy thầy, báng thầy, ghét thầy, đố kị thầy là đại*

ma trong Phật pháp, là hạt giống của địa ngục”. Giả sử chúng ta hủy báng sư trưởng, căm ghét sư trưởng, đố kỵ sư trưởng. Sự hủy báng này bao gồm cả việc sư trưởng thật sự có lỗi, bạn dùng tâm sân giận nói lỗi của sư trưởng. Đương nhiên nếu sư trưởng không có lỗi này mà bạn nói lỗi của sư trưởng thì càng là hủy báng. Đối với sư trưởng có tâm oán hận, căm ghét thường là do tâm không phục, ban đầu là do bản thân ngạo mạn không thể tiếp nhận sự dạy dỗ của sư trưởng, rồi đến không phục, sau khi không phục thì sẽ có tâm lý trái nghịch, có trái nghịch thì sẽ có bất bình, sẽ có oán hận, thậm chí khởi tâm oán ghét, cho đến dùng khẩu nghiệp để hủy báng. Loại này thuộc về đại ma trong pháp, trong Phật pháp thì đây là đại ma vương, hành ma đạo, là hạt giống của địa ngục. Hiện nay, gieo hạt giống địa ngục thì tương lai nhất định thu hoạch quả báo địa ngục. Do đó, người nghịch thầy phản đạo chắc chắn đọa địa ngục, tội này ngang bằng với tội nghịch. Phạm là bất hiếu cha mẹ, bội nghịch sư trưởng thì đều là hạt giống địa ngục. Cho nên, chúng ta học Phật thì hiếu kính, tôn sư trọng đạo, hiếu kính cha mẹ, hiếu thân tôn sư là đại căn đại bản trong sự tu hành Phật pháp, bạn có thành tựu thì không thể rời khỏi nền tảng này được. Trong Đệ Tử Quy cũng nói như vậy: “cha mẹ trách, phải thừa nhận”, cha mẹ trách mắng chúng ta, chúng ta đều phải rất vui vẻ tiếp nhận, thừa nhận.

“Xem hai vị thầy ấy giống như Phật vậy”

Câu này đều ở trong điều thứ tư. “Xem” chính là đối xử, đối xử với hai vị thầy là hòa thượng, a-xà-lê, tức là thầy truyền thọ giới sa-di cho chúng ta. Đương nhiên cũng bao gồm những vị sư trưởng truyền kinh pháp cho chúng ta, chỉ dạy chúng ta tu hành, đều phải đối xử với họ giống như Phật-đà, vì sao vậy? Bởi vì Thích-ca Mâu-ni Phật đã nhập diệt rồi, Phật-đà đã không còn nữa, Phật tương lai vẫn chưa ra đời, Bồ-tát Di-lặc vẫn chưa hạ sanh thành Phật, trong giai đoạn này chủ yếu dựa vào sư trưởng truyền thừa Phật pháp, cho nên họ là người đại diện cho Phật tuyên dương hóa đạo. Họ truyền giới cho chúng ta chính là thành tựu giới thân cho chúng ta, truyền pháp cho chúng ta chính là sinh trưởng pháp thân huệ mạng của chúng ta, cho nên chúng ta cần hết sức cung kính giống như đối với Phật vậy. Bạn có tâm cung kính như thế, tất nhiên sẽ đạt được lợi ích thù thắng nhất.

Trong kinh A-Nan Vấn Sự Phật Cát Hung cũng nói như vậy, đệ tử phụng sự thầy phải giống như phụng sự Phật, nên tưởng như Phật. Trước đây trong lúc giảng bài tôi đã từng nói tâm đắc của mình. Tôi nói tôi học pháp với lão hòa thượng, đi theo lão hòa thượng hơn 10 năm, tôi nhìn lão hòa thượng giống như A-di-đà Phật

vậy, có người phê bình tôi: “Làm sao thầy có thể nói như vậy được?” Tôi nói, điều này tôi có kinh điển làm căn cứ. Bạn xem Sa-di Thập Giới Oai Nghi Lục Yếu, trong này nói xem thầy giống như Phật vậy. Tôi nói ở trong Phật pháp, hết thầy do tâm tạo, tôi đối với sư trưởng của tôi giống như [đối với] Phật thì tôi nhất định nhận được sự dạy bảo của Phật. Bạn xem họ thành phàm phu thì dù bạn nghe họ giảng kinh cũng chỉ là nghe một phàm phu dạy bảo mà thôi. Bạn muốn nghe Phật dạy bảo hay muốn nghe phàm phu dạy bảo? Tôi chắc chắn là muốn nghe Phật dạy bảo rồi. Hết thầy do tâm tạo, trong tâm bạn xem người ta là Phật thì tác dụng của họ đối với bạn chính là Phật, Phật gia trì cho bạn. Bạn nhìn tất cả người đều là phàm phu thì bạn sống trong cảnh giới phàm phu.

Cho nên tâm cung kính đối với sư trưởng vô cùng quan trọng, còn về việc sư trưởng có thật sự là Phật hay không, việc này đối với bạn không hề quan trọng, bạn không cần quan tâm vấn đề này. Họ có phải là Phật thật hay không, vậy thì xem bạn có phải do tâm mà hiện hay không. Hết thầy do tâm tạo, trong mắt người khác họ không phải là Phật, nhưng trong mắt bạn, bạn có thể chuyển họ thành Phật, do tâm tạo mà. Bạn phải tin tưởng, duy chỉ có tin “tâm tâm chân thực”, pháp giới này chính là một tâm này, đừng để chân tâm này của bạn bị ô nhiễm, người ta có thể nói với bạn rất nhiều lỗi lầm của sư trưởng, là đệ tử thì phải làm thế nào? Căn bản là không nghe. Nếu nghe thì bạn chắc chắn bị ô nhiễm, “họ nói dù tôi có nghe, nhưng tôi không tiếp nhận lời đồn của họ”, cũng không được, họ vừa nói như thế tức là trong a-lại-da thức của bạn bị ô nhiễm rồi. Cho nên, hề có người đến nói lỗi của sư trưởng với tôi, tôi lập tức ngăn lại: “Xin anh đừng nói nữa, tôi không muốn nghe những chuyện thị phi này!” Người xưa nói rất hay: “Người đến nói thị phi, ắt là người thị phi”. Bạn đừng đến nói thị phi với tôi, bạn ngăn họ một lần như thế thì lần sau họ sẽ không dám nói với bạn nữa. Đây chính là hiếu kính đối với sư trưởng.

Không được có chút hoài nghi nào đối với sư trưởng, cho dù người trong thiên hạ đều nói sư trưởng có lỗi, bạn đã theo họ học tập thì bạn đừng nhìn lỗi của sư trưởng, họ có lỗi hay không thì chúng ta không cần lo việc này, có thể họ là Phật-đà đến thị hiện, thị hiện kiêu nào cũng có. Kinh Hoa Nghiêm thị hiện đều có tham sân si, họ là Phật, họ là Pháp thân đại sĩ, bạn không biết bản lai diện mục của người ta, bạn ở đây dùng tâm phàm phu đoán mò, hoàn toàn sai rồi, người chịu thiệt thòi là bản thân bạn, bạn không thể đạt được lợi ích của pháp. Cho nên rất nhiều người cũng nói lỗi của lão hòa thượng, một câu tôi cũng không nghe, cũng không có tâm hiếu

kỳ, nghe xem người ta đối với sư trưởng chúng ta như thế nào, người ta nói thế nào. Tâm hiếu kỳ này chính là ô nhiễm, đừng hiếu kỳ, có gì hay mà hiếu kỳ đâu? Bạn liền sanh tâm quyết định. Đương nhiên chúng ta phải thận trọng khi lựa chọn sư trưởng, đã chọn được rồi thì cứ theo đến cùng, cuối cùng bạn có thể đạt được chân truyền của sư trưởng. Nếu đến giữa chừng bạn bị ảnh hưởng, bạn hối hận, hoài nghi thì cuối cùng bạn sẽ chịu thiệt, bạn chắc chắn không thể thành tựu. Cho nên, xem sư trưởng giống như Phật, đây là việc quan trọng nhất trong học đạo.

Trong thời kỳ mật pháp, Phật thị hiện chắc chắn sẽ không thị hiện giống như Thích-ca Mâu-ni Phật năm xưa. Thích-ca Mâu-ni Phật thị hiện là hình tượng hoàn mỹ nhất. Bởi vì đó là thời kỳ chánh pháp, phước đức và trí tuệ của con người đều rất tốt, rất thù thắng, cho nên có thể cảm được Phật thị hiện thân Phật để thuyết pháp, nhưng trong thời kỳ mật pháp, Phật không thể thị hiện thân Phật để thuyết pháp được, chắc chắn là thị hiện phạm không ít lỗi lầm, cho dù Phật đến thì ngài cũng thị hiện có lỗi lầm. Nếu ngài thị hiện hoàn mỹ như Thích-ca Mâu-ni Phật thì mọi người sẽ cảm thấy ngài là một bậc kỳ tài, không dám học với ngài nữa. Chúng sanh đều như vậy, đều dở tệ như thế, vậy mà bạn thị hiện quá tốt thì người ta cảm thấy bạn cao quá, không với tới, giống như thần vậy, thế thì không học được. Họ chắc chắn thị hiện ra lỗi lầm cho bạn xem, nếu bạn xem đó thật sự là lỗi lầm thì tự mình chân thật đã hủy hoại mình rồi. Tiếp theo, chúng ta xem điều thứ năm:

“Nếu sai đồ đồ bất tịnh thì không được khạc nhổ, không được tức giận”.

Đồ bất tịnh chính là bô đại tiểu tiện và những đồ khạc nhổ. Bởi vì trước đây, đặc biệt là phương bắc, trong phòng không có nhà vệ sinh, buổi tối phải ra ngoài tiểu tiện thì sẽ rất lạnh, thông thường đều để bô đại tiểu tiện ở trong phòng. Đệ tử nên chủ động đi rửa bô đại tiểu tiện cho sư trưởng, đây chính là hiếu thuận, đừng chê bản, bạn chê bản thì chính là có tâm ghét bỏ sư trưởng. Kỳ thực thân thể của bạn còn dở bản hơn cả chiếc bô đại tiểu tiện ấy, đây rầy 36 loại bất tịnh, bạn nói bạn có cái gì sạch sẽ đây? Cho nên, phụng sự sư trưởng thì phải không từ vất vả, không được có những sự toan tính đó.

Như trong 24 tấm gương hiếu thảo, Hoàng Đình Kiên triều nhà Tống phụng dưỡng mẹ ông chính là như vậy. Ông là người làm quan, nhưng sau buổi triều sớm trở về, nhất định là rửa sạch bô đại tiểu tiện cho mẹ ông trước. Dù trong nhà có người hầu nữ, nhưng Hoàng Đình Kiên biết mẹ ông rất ưa sạch sẽ, sợ người hầu không rửa sạch nên đích thân đi rửa, ông được xếp vào trong 24 tấm gương hiếu thảo. Kỳ thực

đây là chuyện nhỏ, nhưng người có thể làm tốt chuyện nhỏ thì họ chính là một bậc đại đức. Bạn xem, Sa-di Luật Nghi nói cũng tận hiếu với sư trưởng như thế, công việc đều phải chủ động làm, càng huống hồ nếu sư trưởng sai đi đồ, tức là sai bảo bạn, dặn dò bạn đem đồ bất tịnh này đi đồ, đi rửa sạch, trong tâm bạn càng không được sanh khởi chán ghét, nhỏ nước bọt ngay trước mặt sư trưởng. Đây là một hành vi cực kỳ bất kính, càng “không được tức giận”, trong tâm tức giận, sư trưởng coi mình thành hạng người gì vậy, sao lại bảo mình làm những việc hạ tiện thế này? Làm thế thật không tốt, như vậy bạn chắc chắn không cách gì học với sư trưởng được, một niệm tâm này đã kéo bạn ra xa sư trưởng rồi, cuối cùng thì bạn chắc chắn sẽ tự cự tuyệt ở ngoài cửa của sư trưởng mà thôi. Xem tiếp điều thứ sáu phía sau:

“Tối nên xoa bóp cho thầy”.

“Mộ” chính là chiều tối, hoặc ví dụ sau thời khóa tối, thời gian khóa tối của chúng ta chính là sau 8h. Sư trưởng cả ngày vì pháp, hoằng pháp lợi sanh, vì hộ trì đạo tràng đều rất vất vả, làm đệ tử nên chủ động đến xoa bóp cho sư trưởng. Ví dụ mỗi ngày sư trưởng có thể đều phải giảng bài, giảng bài thì phải chuẩn bị bài, thời gian chuẩn bị bài còn dài hơn thời gian giảng bài. Như tôi hiện nay giảng Sa-di Thập Giới Oai Nghi Lục Yếu là lần thứ hai, trước đây đã từng giảng qua nên đều có rất nhiều tài liệu rồi. Trước đây ở tinh xá Chánh Giác cũng có giảng ký Sa-di Thập Giới Oai Nghi Lục Yếu do hòa thượng Thanh Công giảng, cũng được biên soạn ra rồi, nên chuẩn bị bài rất thuận tiện, nhưng ít nhất cũng phải dùng hai giờ để chuẩn bị một bài giảng. Còn có A-di-đà Kinh Yếu Giải, tuy bộ này cũng là giảng lần hai, nhưng độ sâu của Di-đà Yếu Giải là sâu không thấy đáy, cảnh giới của bản thân so với trước kia lại khác, cho nên lại phải xem rất nhiều tài liệu, do đó muốn giảng kinh tốt, muốn giảng bài hay thì đều phải đầu tư rất nhiều.

Càng huống hồ có khi còn phải chăm sóc đạo tràng, chăm sóc nghĩa công v.v., rất nhiều những công việc như thế. Cho nên, tôi cảm thấy quả thực dẫn dắt tăng đoàn là một công việc rất không dễ dàng. Nếu sư trưởng tương đối lớn tuổi, như lão hòa thượng năm nay đã 90 tuổi rồi, mỗi ngày vẫn không ngừng giảng kinh thuyết pháp, như vậy sẽ rất mệt mỏi. Chúng tôi hiện nay còn được, hơn 40 tuổi không cần xoa bóp, bình thường bản thân đều tập luyện thể dục, có khi còn nằm hít đất, đương nhiên là làm ở trong phòng mình rồi, đừng làm ở nơi đông người, có khi tôi tập những loại như liên hoa động công, đây là do lão Bồ-tát nhà tôi dạy tôi, đó là hoạt động gân cốt. Chúng xuất gia chúng ta cũng phải chú ý tới thân thể này, ngoài ra còn có lạy Phật,

bản thân tôi có khi còn lạy toàn thân, lạy toàn thân quả thực đối với việc kéo dẫn gân cốt thân thể càng tốt hơn. Đương nhiên chúng ta lạy Phật không chỉ là luyện tập thân thể, mà quan trọng hơn là cầu Phật lực gia trì. Bản thân việc lạy Phật cũng là một vận động tốt nhất, một cách điều chỉnh thân tâm tốt nhất.

Ở đây nói đến sư trưởng vì chúng sanh nên rất cực nhọc, rất mệt mỏi, đệ tử nhìn thấy sư trưởng có biểu hiện mệt nhọc thì phải chủ động đến giúp thầy xoa bóp. Đương nhiên trước khi xoa bóp thì nên hỏi sư trưởng trước: “đệ tử xoa bóp cho thầy một chút có được không?” Bạn đừng đến xoa bóp liền, như vậy sư trưởng sẽ rất không vui, sẽ khiến sư trưởng giật mình, phải tôn trọng sư trưởng, trước khi làm phải hỏi qua. Những việc này đều giống như yêu thương bảo vệ thân thể của sư trưởng vậy. Như trong Đệ Tử Quy nói: “*Đông phải ấm, hạ phải mát, sáng phải thăm, tối phải viếng*”, là có mối liên quan với điều này. Mùa đông phải làm ấm chiếu cho cha mẹ, sư trưởng. Thời xưa, Hoàng Hương 7 tuổi đã biết làm ấm giường cho cha. Trước đây không có đệm điện sưởi ấm, trong nhà cũng không có lò sưởi, mùa đông rất lạnh, trời đổ tuyết lớn, đưa trẻ ấy vào ngủ trong chăn của cha mẹ trước, dùng hơi ấm thân thể làm cho cả chiếc chăn đều ấm lên, sau đó mới để cha mẹ vào trong chăn nghỉ ngơi, ông cũng là một trong 24 tấm gương hiếu thảo. Đương nhiên hiện nay nếu có đệm điện sưởi ấm thì thuận tiện rồi, bạn phải cắm điện trước, đệm sưởi điện ít nhất phải cắm trước một giờ, còn phải phủ chăn lên. Nếu bạn cái gì cũng không biết, được rồi, dạy bạn cắm điện đệm sưởi là bạn cắm điện đệm sưởi, sau đó để ở đáy cũng không lấy chăn phủ lên, vậy thì cũng bằng không, hoặc sư trưởng sắp đi ngủ rồi mới cắm điện đệm sưởi, cắm một tiếng đệm mới ấm, cho nên bạn phải biết làm việc, biết cách chăm sóc người khác, những việc này đều nên học tập, học làm việc đều rất quan trọng. “Hạ phải mát”, tức là mát mẻ, như mùa hè nóng nực thì quạt cho cha mẹ, hiện nay có quạt điện, có điều hòa thì thuận tiện hơn nhiều rồi. Điều hòa thì nên làm thế nào? Mở điều hòa trước nửa tiếng để cả phòng đều mát, sau đó mời sư trưởng nghỉ ngơi, rồi tắt điều hòa đi, đừng bật điều hòa cả đêm, hôm sau sư trưởng có thể bị trúng gió không dậy được nữa thì phiền phức lắm. “Sáng phải thăm”, vừa rồi nói buổi sáng đi vấn an sư trưởng, lấy các đồ dùng để sư trưởng rửa mặt súc miệng, sau đó buổi tối thì “tối phải viếng”, tức là xoa bóp để sư trưởng đỡ mệt mỏi, có thể vào giấc ngủ ngon.

Thứ bảy: “**Thầy thọ thực không nên làm lễ. Thầy ngồi thiền không nên làm lễ. Thầy đi kinh hành không nên làm lễ. Thầy rửa mặt súc miệng chưa xong**

và [đi vệ sinh] chưa rửa sạch, khi mặc áo lót thì đều không nên làm lễ. Thầy đang nghỉ ngơi không nên làm lễ. Thầy đóng cửa, không nên ở ngoài cửa làm lễ”.

Ở đây nói nếu khi sư trưởng đang thọ thực thì không nên làm lễ với sư trưởng, tức là lễ lạy, thậm chí cũng không cần xá chào. “Thọ thực” có thể bao gồm động tác ở hai phương diện, một là người ta cúng dường đồ ăn, tỳ-kheo đều phải đưa tay đón nhận để thọ thực hoặc cầm bát để thọ thực. Khi thọ thực thì tâm ý đôi bên phải tương ứng, đối phương đưa cho chúng ta, họ có tâm cúng dường này, chúng ta tiếp nhận thức ăn cũng có tâm tiếp nhận, như vậy là hoàn thành việc thọ thực. Nếu không có tâm ý như vậy thì sẽ không thành tựu việc thọ thực. Lúc này nếu bạn đột nhiên đến lễ bái khiến sư trưởng bị gián đoạn, vậy có thể sẽ không thể thành tựu việc thọ thực, không thọ thực mà ăn thì tỳ-kheo sẽ phạm giới. Thứ hai là khi sư trưởng đang ăn cơm, ăn cơm thì càng không thể làm lễ. Nếu tuổi tác lớn rồi, đang ăn đột nhiên bạn làm lễ, họ vừa căng thẳng thì bị mắc nghẹn, hơi thở này không vào nữa là xong rồi, cho nên đây đều là phải có tâm cung kính đối với sư trưởng, sợ quấy rầy và ảnh hưởng đến việc ăn uống bình thường của sư trưởng. Đương nhiên khi sư trưởng dùng bữa thì đều phải “giữ năm phép quán khi ăn”, “giữ năm phép quán khi ăn”, không phải nói bắt đầu ăn thì niệm năm câu ấy là xong, mà mỗi một miếng ăn đều phải niệm niệm tác năm phép quán này, như vậy mới chính thức là giữ năm phép quán khi ăn. Nếu đột nhiên chúng ta làm lễ thì cũng giống như phá hoại chánh niệm của sư trưởng.

Còn có “*thầy tọa thiền thì không nên làm lễ*”, sư trưởng đang tọa thiền hoặc đang niệm Phật, hoặc đang tư duy ý nghĩa của pháp, nếu lúc này bạn đến làm lễ thì e rằng sẽ quấy nhiễu định công của sư trưởng. Còn có “*thầy đi kinh hành không nên làm lễ*”, sư trưởng đang đi kinh hành, thông thường là niệm Phật, đương nhiên kinh hành cũng có thể đang tư duy nghĩa kinh, quan trọng nhất chính là giữ gìn chánh niệm, làm lễ sợ sẽ cản trở chánh niệm của thầy. Còn có khi thầy đang rửa mặt, khi đang súc miệng vẫn chưa xong, ví dụ đang đánh răng, khi đang đánh răng đột nhiên bạn đến lễ bái thầy, thầy không biết nói là “một lễ” hay “đừng lễ”, nói cũng không nói ra được, oai nghi này cũng rất không tốt, cũng khiến sư trưởng rất căng thẳng, đây không phải là cung kính.

Còn có “[đi vệ sinh] chưa rửa sạch”, đây là nói khi sư trưởng đang đi đại tiểu tiện, đương nhiên là không được. Phật chế định giới luật cho người xuất gia là sau

khi đại tiểu tiện phải rửa sạch, cho nên hiện nay trong liêu phòng chúng ta đều đã lắp đặt vòi xịt vệ sinh nên rất thuận tiện, có thể trực tiếp dùng vòi nước nhỏ, ấn một cái là nước chảy ra rửa sạch. Thời xưa không có những vòi xịt tiện lợi này, thông thường lấy một chiếc lọ nhỏ gọi là “tĩnh bình” để đựng nước, thông thường ở bên ngoài có thể cũng có nhà vệ sinh, có người đi vệ sinh thì dùng nước này, lấy tay để rửa. Thời xưa cũng có thể dùng tháo đậu, tháo đậu giống như xà bông mà hiện nay chúng ta sử dụng, dùng những loại xà bông này để rửa sạch, hoặc các loại sữa tắm không mùi đều được, lấy một chút rồi dùng tay rửa sạch chỗ mình đại tiểu tiện, sau đó dùng nước dội sạch nó đi. Đương nhiên nếu đang làm động tác này mà đột nhiên bạn kính lễ với sư trưởng thì rất khó xử, không biết sư trưởng cảm thấy bạn rất lễ phép hay là rất mất lịch sự nữa. Đương nhiên mọi người đều nên có thường thức về những điều này.

Còn có “*lúc đang mặc áo lót*”, tức là áo trong. Bởi vì sư trưởng có thể chỉ mặc áo trong, vậy thì oai nghi cũng không chỉnh tề, không nên nhận lễ. Như hòa thượng Thanh Công của chúng ta, thông thường nếu khi không đắp cà-sa thì ngài đều không tiếp nhận sự kính lễ của mọi người. Điểm này cũng rất hay, tức là khi tiếp nhận mọi người lễ lạy thì đều phải oai nghi chỉnh tề, tăng tướng phải trang nghiêm, phải đắp cà-sa, tiếp nhận sự lễ lạy của người ta như vậy thì đối phương lễ lạy mới thật sự là đang trông rỗng phước. Như có khi chúng ta không nhất định đắp cà-sa, có thể là mặc áo dài đi ra ngoài, có cư sĩ nhìn thấy chúng ta liền lễ lạy, vậy tốt nhất hãy nói “*đừng lạy*”, tôi không nhận lễ. Đương nhiên họ cố lạy thì mình cũng hết cách, nhưng mình đã nói rõ là mình không tiếp nhận lễ lạy, nếu không thì bạn sẽ phạm điều giới là “*chưa đắp y mà nhận sự lễ lạy của người*”, phạm tội ở chương thứ năm.

Tiếp theo nói “*thầy ngủ nghỉ không nên làm lễ*”, khi sư trưởng đang ngủ nghỉ, đương nhiên bạn cũng không nên làm lễ với ngài rồi, người ta đang ngủ ngon, đang đi vào giấc mộng, đột nhiên bạn làm người ta tỉnh giấc, đây cũng là bất kính. Còn có “*thầy đóng cửa, không nên ở ngoài cửa làm lễ*”, ở bên ngoài cửa phòng của sư trưởng, sư trưởng đã đóng cửa, có thể đã nghỉ ngơi rồi, chúng ta không nên ở ngoài làm lễ trước cửa, điều này không cần thiết. Bởi vì ở bên ngoài làm lễ không trở thành cung kính được. Tiếp theo điều thứ tám:

“Muốn vào phòng làm lễ thì phải búng ngón tay ba lần, thầy không trả lời thì nên lui”.

Đây là nói nếu chúng ta muốn vào phòng sư trưởng để làm lễ. Ví dụ nói có vấn đề muốn thỉnh giáo sư trưởng, thông thường đều phải làm lễ trước, phải đối trước sư trưởng nói “đánh lễ sư phụ ba lễ”, thông thường sư phụ có thể nói: “một lạy”, hoặc nói “không lạy”, “miễn lễ”, vậy bạn hãy y giáo phụng hành. Nếu muốn vào phòng sư trưởng làm lễ, vừa rồi cũng nói nên búng ngón tay ba lần trước, hoặc gõ nhẹ cửa ba lần, đừng ở đó ra sức mà gõ, gõ đến mức khiến sư trưởng cảm thấy như bên ngoài xảy ra động đất vậy. Nếu sư trưởng ở bên trong không trả lời, không đáp lại thì lúc này bạn nên lặng lẽ rời đi, không được miễn cưỡng, đây chính là cung kính không bằng tuân lệnh. Bạn muốn lễ bái sư trưởng, đó là cung kính, nhưng sư trưởng không trả lời thì bạn hãy quay về, hoặc sư trưởng gặp bạn, khi bạn lễ bái họ, họ nói “không lạy” thì bạn đừng lạy, tuân lệnh chính là cung kính, đừng cố lễ. Tôi thường gặp [trường hợp] có người, có cư sĩ không hiểu, khi thấy tôi, lúc ấy tôi có thể cũng không đáp y, họ nói lễ bái, tôi liền nói “không lễ”, kết quả họ vẫn nhất định đánh lễ ba lạy, làm vậy rất khó xử, điều này trái lại không phải cung kính. Tiếp theo, chúng ta xem điều thứ chín:

“Cầm đồ ăn cho thầy phải bung cao bằng hai tay, thầy ăn xong, dọn đồ phải từ từ”.

Đây là nói khi cầm giữ đồ ăn cho sư trưởng, chúng ta phải dùng hai tay bung cao, như dâng cao đến ngang mày vậy, nâng cao lên ngang đường lông mày, đây là biểu thị hết sức cung kính. Chúng ta cúng Phật cũng dùng động tác nâng cao lên ngang lông mày, ví dụ cúng Phật thức ăn, chúng ta nâng cao lên, không được cầm quá thấp, cầm đúng đến phía dưới miệng của bạn, sau đó bạn hít thở một cái, ngáp một cái, xong rồi, vậy không biết sư trưởng hưởng thụ mỹ vị trong miệng bạn hay là hưởng thụ thức ăn đây, cho nên đây là thiếu sự cung kính, phải dâng cao lên, bung cao, dù bạn có hắt hơi thì thức ăn đó cũng không bị ô nhiễm.

Đương nhiên không chỉ là cầm thức ăn của sư trưởng, cầm đồ của sư trưởng, mà bao gồm cả kinh sách, bao gồm cà-sa v.v., các đồ vật đều nên bung cao ngang lông mày. Ví dụ trong nghi thức chúng ta thỉnh thầy, làm động tác này nhất định phải chuẩn, thị giả ở phía trước dâng kinh sách không được chỉ dâng đến trước ngực, mà phải dâng đến lông mày, phải dâng cao, thứ nhất là cung kính đối với pháp, thứ hai cũng là cung kính với thầy.

Ở đây nói đối với thức ăn cũng như vậy, sư trưởng dùng bữa xong, “ăn xong” rồi thì phải thu dọn đồ, “liễm” là thu dọn. Ví dụ ở bên ngoài, nếu bạn cùng sư trưởng

ra ngoài thì chúng ta phải ăn xong trước, phải ăn nhanh hơn sư trưởng một chút, sau đó thấy sư trưởng ăn xong rồi thì bạn chủ động cầm bát đi rửa, bởi vì có thể đàn việt thí chủ bên ngoài muốn thỉnh sư trưởng khai thị cho họ, hoặc sau đó sư trưởng còn có việc gì đó cần làm mà không kịp rửa bát, chúng ta phải chủ động nhanh chóng dọn dẹp. Bình thường như chúng tôi quá đường ăn cơm đều tự rửa bát, đương nhiên ví dụ nếu có lão hòa thượng, đại hòa thượng ở đó thì chúng tôi đều phải làm như vậy, những dụng cụ ăn uống như bát đũa, ăn xong rồi chúng ta đều phải thu dọn sạch sẽ, tốt nhất cũng lau qua bàn một chút. Trong quá trình thu dọn thì phải “dọn từ từ”, tức là từ tốn, phải thông thả, phải kỹ càng chu đáo, đừng làm một cách hấp tấp, vội vàng, làm rất cầu thả sẽ khiến âm thanh bát đĩa kêu loảng xoảng, thậm chí lỡ tay làm bát của người ta rơi xuống đất, như thế là thiếu sự để tâm, không để tâm thì chúng tỏ bạn khinh mạn, không cung kính với sư trưởng.

Trong luật điển còn nói khi phụng sự sư trưởng, hễ đưa đồ ăn đều phải “nóng lạnh vừa phải”, nhiệt độ của thức ăn vừa phải, không được quá nóng cũng không được quá lạnh. Cũng phải xem thời tiết, ví dụ bây giờ là mùa hè, mùa hè thì thức ăn của bạn không được quá nóng, nếu như canh quá nóng, khi bạn bung ra nửa tiếng mà vẫn chưa nguội, vẫn chưa uống được, vậy thì không thích hợp. Nhưng mùa đông thì bạn phải nghĩ làm thế nào để giữ ấm cho thức ăn này. Ví dụ hiện nay ở trai đường chúng ta đều dùng những dụng cụ đựng thức ăn mà dưới đáy có thể dùng để đun nước nóng, mùa đông sẽ rất hữu dụng. Nếu tỉ mỉ thì những thứ như canh, ví dụ khi hành đường, trước tiên không lập tức hành đường ngay, khi chúng tôi vừa đến, lúc đó là mùa đông, lúc đó còn tương đối lạnh, tôi nhắc nhở người hành đường, đừng để canh ra đó ngay, bỏ ra sẽ nguội, đến khi ăn xong muốn uống canh thì sẽ uống canh lạnh. Cho nên, sau khi tôi nhắc nhở thì họ cũng y giáo phụng hành, làm rất tốt. Nhưng làm mãi đến tháng 5, thời tiết gần 30 độ rồi mà họ vẫn làm như vậy, cuối cùng họ bung ra thì canh rất nóng, tôi liền nói với họ: “Bây giờ thời tiết rất nóng, bạn nên đem canh ra sớm hơn cho nguội”. Cho nên việc này bản thân phải động não, tức là phải thích hợp, đừng cứng nhắc, bảo bạn đừng để canh nguội tức là bạn không để ra cho nguội, bạn vĩnh viễn không để ra cho nguội, đông hè đều như nhau, vậy thì bản thân thiếu động não rồi. Cho nên, phụng sự sư trưởng đều phải để tâm, dùng đầu óc chứ không phải kiểu rập khuôn này.

Trong Sa-di Thành Phạm cũng nói nấu đồ ăn cho thầy, bất luận là thô tế, tức là đồ ăn bình thường hay mỹ vị, đều phải tỉ mỉ sạch sẽ, hơn nữa cần phù hợp với

khẩu vị của sư trưởng. Như sư trưởng có thể không thích đồ quá dầu mỡ, hoặc mùi vị không được quá nồng, vậy bạn đừng làm những món này khiến sư trưởng khó ăn. Đối với chúng xuất gia chúng ta mà nói thì thức ăn thanh đạm một chút tương đối tốt, đặc biệt hiện nay là mùa hè, hương vị quá nồng sẽ ăn không nổi. Khi dâng trà không được nhúng ngón tay vào tách trà. Bạn xem, Sa-Di Thành Phạm nói rất tỉ mỉ, vì sao nói tỉ mỉ như vậy? Bởi vì bình thường chúng ta không biết quán chiếu, quả thực là căn tánh không đủ. Lẽ ra nói cung kính sư trưởng, chỉ nói một câu như vậy là bạn liền biết trong cuộc sống thường ngày phải làm thế nào, nhưng chúng ta không hiểu, không hiểu thì phải nói tỉ mỉ. Bạn xem, khi bưng trà nếu bạn nhúng ngón tay vào trong tách thì trong nước đó sẽ có thêm một số nguyên liệu, bỏ thêm bùn đất trong ngón tay của bạn vào đó rồi, cho nên những việc này đều vô cùng tỉ mỉ, tỉ mỉ là chứng tỏ bạn cung kính. Tiếp theo là điều thứ 10:

“Dâng trái cây tươi cho thầy phải tác tịnh trước, tác tịnh bằng lửa, hoặc bằng dao, hoặc dùng móng tay bóc. Nếu trái cây không thể làm hạt giống thì không cần tác tịnh”.

Đây là nói dâng trái cây cho sư trưởng, sa-di có thể dâng thức ăn cho tỳ-kheo, khi dâng thức ăn, ví dụ dâng trái cây tươi mới thì phải tác tịnh trước. Đây là trong luật quy định, nếu tỳ-kheo ăn mà không tác tịnh, giả sử trong trái cây này có hạt giống thì chính là “phá hoại hạt giống”, nếu không có hạt giống thì cũng là phá hoại sanh tướng. “Hoại” này kỳ thực chính là từ hoại, hoại trong từ hủy hoại, chữ hoại này đọc thành âm “quái”. Phá hoại hạt giống là tội ở chương thứ ba, hoại sanh tướng là tội ở chương thứ năm, cho nên sa-di đều phải học những giới pháp này thì mới biết làm sao để phụng sự sư trưởng.

“Tác tịnh”, thông thường là sư trưởng, tức là họ là tỳ-kheo nói với sa-di rằng: “con biết vậy, thấy vậy”, câu này chúng ta phải ghi nhớ, ý nghĩa của câu “con biết vậy, thấy vậy”, nói rõ ra chính là “con thấy rồi làm”. Cầm trái cây tươi nói với bạn “con biết vậy, thấy vậy”, vậy thì bạn liền phải hiểu làm thế nào. Vậy làm thế nào? Chính là “*tác tịnh bằng lửa, hoặc bằng dao, hoặc dùng móng tay bóc*” v.v. để tác tịnh. Bởi vì lúc này sư trưởng không thể bảo bạn: “con giúp thầy dùng lửa tác tịnh”, họ gọi người đến tác tịnh thì giống như tự mình tác tịnh rồi, cũng là phạm giới, họ chỉ có thể nói “con thấy rồi làm”, bạn liền “con biết vậy, thấy vậy”. Hoặc rất đơn giản nói “con xem một chút”, bạn liền biết nên làm thế nào, cho nên bình thường phải nói rõ trước. Như chúng ta bây giờ không có trái cây tươi, chúng tôi nói rõ xong,

bạn nghe được khẩu hiệu này thì bạn liền biết nên làm thế nào. Khi ở hiện trường thì tôi không thể nói với bạn là “bạn phải dùng lửa tịnh, bạn phải dùng dao tịnh”, không thể nói như vậy.

“Lửa tịnh” là như thế nào? Căn cứ theo “thập tụng luật” nói thì chính là dùng lửa, ví dụ dùng diêm quẹt, dùng bật lửa đốt lửa ở mặt ngoài của trái cây, hoặc bề mặt của rau, dùng lửa đốt qua một chút, lửa phải đốt vào vỏ ngoài, nếu không chạm vào vỏ ngoài thì cũng không thể thành tựu việc lửa tịnh. Cho nên động tác phải làm đến nơi, không được làm qua loa hời hợt, trên thực tế thì không tác tịnh. Nếu tác tịnh, đây là một loại biểu pháp, chứng tỏ trái cây này đã đốt qua lửa rồi, thể hiện điều gì? Nó đã không còn khả năng sinh trưởng nữa. Kỳ thực là một loại tịnh ở trên pháp, chứ không phải đốt như vậy rồi thì hạt giống đó thật sự không thể sinh trưởng được, nó biểu thị cái pháp này, nó là một loại tác tịnh ở trên pháp, là để ngăn ngừa sự chê cười của ngoại đạo. Khi ấy duyên khởi chủ yếu của giới này chính là phòng ngừa sự chê cười của ngoại đạo. Bởi vì ngoại đạo nói: “Tỳ-kheo tuy không sát sanh, nhưng họ còn giết hại thực vật, giết hại hạt giống, phá hoại hạt giống, hạt giống cũng có sanh mạng”, chê cười như thế cho nên Phật liền chế định tác tịnh bằng lửa.

Hoặc dùng dao tác tịnh cũng được, tức là lấy dao cắt ra, sau khi cắt ra thì hạt không còn khả năng sinh trưởng nữa, nó không còn là trái cây hoặc rau nguyên vẹn như lúc đầu nữa, hoặc dùng móng tay để bóc, ví dụ quả táo bóc một chút, bóc ra một chút thì tính là tác tịnh rồi. Ở đây nói phạm là trái cây “*không thể làm hạt giống thì không cần tác tịnh*”, đây chủ yếu là không phạm giới phá hoại hạt giống, giới ở chương thứ ba, nhưng tốt nhất vẫn nên tác tịnh một chút, đặc biệt dùng lửa tịnh thì cũng không còn vấn đề phá hoại sanh tướng nữa. Thông thường mà nói, tác tịnh nếu dùng lửa tịnh là triệt để nhất, trọn vẹn nhất, nếu bạn nói một quả táo, trong quả táo có hạt, nếu bạn dùng dao bóc quả táo này ra, giả sử nếu bạn cắn vào hạt của quả táo này thì vẫn là phá hoại hạt giống. Dùng dao tịnh chỉ có thể phá hủy mặt bên ngoài, nhưng hạt ở bên trong vẫn có mạng sống, nhưng nếu bạn dùng lửa tịnh, hơi qua vỏ ngoài quả táo thì hạt của nó cũng xem như tác tịnh rồi, điều này tương đối trọn vẹn, cho nên lửa tịnh chính là tác pháp mà chúng ta thường làm.

Cho nên thông thường như chúng ta ở đây, thầy diễn tọa của chúng ta nhất định phải làm cho đạt. Hễ là rau, trái cây tươi, khi vừa mang đến đều phải mời tịnh nhân, nếu không tìm được tịnh nhân thì sa-di cũng được, trước tiên dùng lửa để tác tịnh, rau cũng tác tịnh như vậy, phạm là những đồ tươi sống, bao gồm gạo, cốc loại,

bắp, mía, hễ là những loại này đều phải tác tịnh. Khi tác tịnh, nếu nhiều đồ thì có thể dùng một phương pháp, tức là để trái cây chung với nhau, chúng đều tiếp xúc với nhau, sau đó bạn chỉ cần dùng lửa tịnh một chút trên bề mặt một quả thì toàn bộ những trái cây trong cả thùng này đều tịnh rồi. Nếu chúng tách ra thì bạn phải tác tịnh từng quả một. Ví dụ có một số bắp ngô, ngô được bọc trong lớp lá, hoặc mía có lớp lá bọc ngoài, vậy thì phải bóc lớp lá đi, dùng lửa tịnh trên bề mặt, hơn nữa phải lửa tịnh từng chiếc một. Giả sử bóc hết lớp lá đi rồi, để chúng sát nhau, tịnh một cái thì toàn bộ đều tịnh rồi. Còn có một loại tịnh bao gồm bản thân nó tự hoại, trái cây tự nó thối rữa thì đương nhiên cũng không còn mạng sống nữa. Còn có chim mổ tịnh, chim dùng mỏ mổ qua, đã phá mất tướng bên ngoài của nó rồi thì cũng được, không cần tác tịnh nữa. Giả sử trái cây không thể làm hạt giống được thì cũng không cần tác tịnh. Chúng ta xem tiếp điều thứ 11:

“Dâng tương phi thời cho thầy phải dùng nước điểm tịnh”.

Đây là nói sau ngộ, bởi vì tỳ-kheo đều quá trưa không ăn, có thể khi có nhân duyên bệnh khát, khát nước thì uống tương phi thời, tất cả nước trái cây, còn có nước mật ong, nhưng hiện nay đã tra rõ rồi, nước dưa hấu không được, nước dưa ngọt không được, bởi vì bên trong nó có cặn bã rất khó lọc sạch, những tương phi thời này đều phải dùng nước điểm tịnh trước, tức là dùng nước sạch nhỏ vài giọt để phá đi vị ban đầu của nước trái cây, đây gọi là “điểm tịnh”. Nếu không điểm tịnh mà uống thì tỳ-kheo vẫn phạm tội nhỏ ở chương thứ năm. Những việc này nếu sa-di phụng sự sư trưởng, làm xong thì trực tiếp bưng lên cho sư trưởng, đừng để sau khi bưng lên rồi, sư trưởng lại bảo: “Hãy lấy thêm chút nước, giúp thầy điểm tịnh”, bình thường bản thân hiểu rồi thì sẽ biết nên làm thế nào.

Hiện giờ đã hết thời gian, chúng tôi giảng đến đây trước, cảm ơn mọi người!